

Кабінет Міністрів України
вул. Грушевського, 12/2
м. Київ
01008
(044) 256-63-33

Міністерство інфраструктури України
просп. Перемоги, 14
м. Київ
01135
(044) 351-50-09

Комітет Верховної Ради України з питань
транспортної інфраструктури
вул. Михайла Грушевського, 5
м. Київ
01008
(044) 255-42-46

Національна комісія, що здійснює
державне регулювання у сферах енергетики
та комунальних послуг
вул. Смоленська, 19
м. Київ
03057
(044) 204-48-27

ЗВЕРНЕННЯ

Відповідно до статті 1 Закону України № 1914-IV від 29.06.2004 «Про міський електричний транспорт» (із внесеними змінами, далі по тексту - ЗУ «Про міський електричний транспорт») міський електричний транспорт - складова частина єдиної транспортної системи, призначена для перевезення громадян трамваями, тролейбусами, поїздами метрополітену на маршрутах (лініях) відповідно до вимог життєзабезпечення населених пунктів.

Згідно із частиною першою статті 7 ЗУ «Про міський електричний транспорт» державна політика у сфері міського електричного транспорту проводиться, зокрема, на засадах доступності транспортних послуг для усіх верств населення та беззбиткової роботи перевізників.

В силу частини другої статті 14 ЗУ «Про міський електричний транспорт» установа тарифів на проїзд у транспорті здійснюється з урахуванням необхідності забезпечення беззбиткової роботи перевізників та забезпечення захисту малозабезпечених громадян.

В той же час, відповідно до Порядку формування тарифів на послуги міського електричного транспорту (трамвай, тролейбус), затвердженого наказом Міністерства інфраструктури України від 25.11.2013 № 940 «Про затвердження Порядку формування тарифів на послуги міського електричного транспорту (трамвай, тролейбус)» до складу прямих матеріальних витрат включаються витрати на електроенергію, що споживається на тягу рухомого складу. Вартість витрат визначається на основі норм використання електроенергії та тарифу на електроенергію, встановленого відповідно до законодавства.

До 2016 року включно для підприємств міського електричного транспорту було встановлено пільговий тариф на електричну енергію, що дозволяло забезпечувати стабільність та своєчасність надання соціально важливих транспортних послуг для пасажирів.

З 2017 року підприємства, для забезпечення щоденного виходу рухомого складу на маршрути та лінії, сплачують вартість електроенергії, встановлену як для суб'єктів господарювання. Окрім цього, починаючи з 2016 року у Державному бюджеті України не передбачаються та наразі відсутні видатки на відшкодування коштів за перевезення пільгових категорій громадян у міському пасажирському транспорті загального користування, зокрема, міським електричним транспортом, хоча встановлення пільг окремим категоріям громадян та їх розміру, порядок видачі відповідних документів регламентується різними нормативно-правовими актами.

Відповідно до частини дев'ятої статті 78 Господарського кодексу України збитки, завдані комунальному унітарному підприємству внаслідок виконання рішень органів державної влади чи органів місцевого самоврядування, підлягають відшкодуванню зазначеними органами добровільно або за рішенням суду.

Нижче у таблиці представлені зміни показників діяльності Хмельницького комунального підприємства «Електротранс» (в залежності від рівня тарифу на електричну енергію):

Показник	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2019 р.	2020 р.	2021 р.
Середній тариф на електроенергію за рік, грн/кВт*год з ПДВ	0,3371	0,3927	0,6232	0,8774	1,7977	2,1263	2,3238	2,3561	2,7312
Наявність пільги (дія пільги з 01.08.2004 до 31.12.2016)	Так	Так	Так	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні
Доходи підприємства (без субвенції за пільгові перевезення), тис. грн	16074,3	16922,5	20386,4	20620,8	27869,2	32679,9	35529,5	27922,5	27551,1
Субвенція з державного бюджету за пільгові перевезення, тис. грн	15212	18095,9	14738,4	0	0	0	0	0	0
Витрати, тис. грн	34069	35511,7	45570,7	56616,9	86551,2	110214,8	129707,8	142316,9	152070
Збитки, тис. грн	1868,1	+502,5	547,9	+2,4	+864,3	+383,6	191,9	6753,3	20091,6

Відповідно до рахунків постачальників електричної енергії, з серпня 2021 року вартість електричної енергії для Хмельницького комунального підприємства «Електротранс» розраховується за тарифом 4,53 кВт*год. з ПДВ.

Враховуючи вказану інформацію, витрати Хмельницького комунального підприємства «Електротранс» на здійснення основної діяльності - перевезення пасажирів тролейбусами суттєво перевищують надходження за оплату проїзду. Підвищення тарифів на послуги міського електричного транспорту спричиняє додаткове фінансове навантаження на пасажирів.

З метою забезпечення беззбиткової роботи комунального підприємства, але за умов захисту малозабезпечених громадян, як вимагається законодавством, регулювання рівня тарифів на послуги міського електричного транспорту, у разі росту вартості електричної енергії, відбувається, на жаль, за рахунок його підвищення.

В той же час, фінансовий потенціал бюджету Хмельницької міської територіальної громади досить обмежений, щоб компенсувати щорічно такі великі втрати від росту цін на електричну енергію та перевезення пасажирів пільгових категорій. На даний час висока вартість електричної енергії для міського електричного транспорту посилює негативну тенденцію до переходу на інший вид громадського транспорту - автобуси, які можуть стати більш конкурентноздатними, порівняно з тролейбусами. Окрім цього, порушення у роботі міського електричного транспорту та низька якість надання послуг змушують мешканців міст надавати перевагу приватному автотранспорту та засобам мікромобільності, що негативно позначається на екологічних показниках населених пунктів, безпеці дорожнього руху, спричиняє затори та аварійні ситуації на дорогах.

Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 № 430-р «Про схвалення Національної транспортної стратегії України на період до 2030 року», ставить одним із пріоритетних завдань для розв'язання транспортних проблем впровадження економічних та інших заходів стимулювання використання в містах більш екологічно чистих видів транспорту, зокрема, міського електричного транспорту - метрополітенів, трамваїв, тролейбусів, електробусів.

Стратегічне законодавство України та міжнародні настанови сталого розвитку декларують курс на розвиток екологічних та енергоефективних транспортних систем, серед яких міський електричний транспорт загального користування займає лідируючу позицію, оскільки при великих обсягах пасажироперевезень не погіршує екологічні характеристики міст.

Пунктом 14 частини першої статті 1 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» передбачено, що послуги, що становлять загальний економічний інтерес - послуги, пов'язані із задоволенням особливо важливих загальних потреб громадян, що не можуть надаватися на комерційній основі без державної підтримки.

Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованою Законом України № 1678-VII від 16.09.2014 «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» регламентовано, що термін «послуги, що становлять загальний економічний інтерес» визначає економічну діяльність, яку органи державної влади визначають як таку, що має особливу важливість для громадян і яка не могла б здійснюватися (або здійснювалася б за інших умов) у разі відсутності державного втручання.

На рівні Європейського Союзу немає нормативно-правового акта, яким би було закріплено чіткий перелік послуг, що становлять загальний економічний інтерес (ПЗЕІ). Однак, можна навести приклади сфер, що перелічені у Рамковому Керівництві для послуг загального інтересу у Європі від 20.12.2011, в яких можуть бути визначені ПЗЕІ:

- поштові послуги;

- громадський транспорт;
- енергетичний сектор;
- електронні комунікації;
- будівництво інфраструктури, пов'язаної з наданням суспільних послуг;
- послуги з управління відходами;
- охорона здоров'я тощо.

В пункті 5 преамбули Регламенту (ЄС) №1370/2007 Європейського Парламенту та Ради від 23.10.2007 року про громадські послуги з перевезення пасажирів залізницею і автомобільними шляхами, що скасовує Регламент (ЄЕС) № 1191/69 і (ЄЕС) № 1107/70 Ради, серед іншого, зазначено, що в даний час багато транспортних послуг, пов'язаних з перевезенням пасажирів, які необхідні для загальної економічної вигоди, не можуть надаватися на комерційній основі. Компетентні органи держав-членів повинні бути здатні забезпечити надання таких послуг.

Таким чином, послуги з перевезення громадян тролейбусами, які надає Хмельницьке комунальне підприємство «Електротранс», за ознаками, які містяться у вище зазначених нормативних документах України та Європейського Союзу, кваліфікуються як послуги, які становлять загальний економічний інтерес, тобто не можуть надаватись у разі відсутності державного втручання.

Враховуючи те, що Україна стоїть на шляху імплементації Регламентів Європейського Союзу у сфері внутрішніх перевезень, зважаючи на важливість збереження та розвитку стратегічної, екологічної, соціально-необхідної галузі пасажирських перевезень міським електричним транспортом, просимо ініціювати питання впровадження тарифів на електричну енергію для міського електротранспорту на рівні встановлених для населення.